

**Preklad Rozhodnutia Výboru OSN na odstránenie rasovej diskriminácie
č. 56/2014 zo 4. decembra 2015 vyhotovený agentúrou
SKRIVANEK SLOVENSKO, s.r.o.
Karpatská 8
811 05 Bratislava**

**NATIONS UNIES
DROITS DE L'HOMME
HAUT-COMMISSARIAT**

**ORGANIZÁCIA SPOJENÝCH NÁRODOV
ĽUDSKÉ PRÁVA
ÚRAD VYSOKÉHO KOMISÁRA**

HAUT-COMMISSARIAT AUX DROITS DE L'HOMME * ÚRAD VYSOKÉHO KOMISÁRA PRE ĽUDSKÉ
PRÁVA

PALAIS DES NATIONS * 1211 GENEVA 10, SWITZERLAND

www.ohchr.org * TEL: +41 22 917 9341 * FAX: +41 22 917 9022 * E-MAIL: petitions@ohchr.org

REFERENCIA: G/SO 237/211 SVK (4)
CE/LM/ys 56/2014

Generálny tajomník OSN prejavuje úctu stálemu predstaviteľovi Slovenskej republiky pri Úrade OSN a ďalších medzinárodných organizáciách v Ženeve a má česť postúpiť znenie stanoviska, ktoré prijal Výbor na odstránenie rasovej diskriminácie dňa 4. decembra 2015, k sťažnosti č. 56/2014, ktoré bolo v mene pani V. S. podané výboru na posúdenie podľa článku 14 Medzinárodného dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie.

Generálny tajomník má česť upriamiť pozornosť zmluvného štátu na rozhodnutie výboru v odseku 8 stanoviska, že článok 2 ods. 1 písm. a) a c), článok 5 písm. e) bod i) a článok 6 Dohovoru boli porušené. Na základe požiadavky výboru v odseku 10 sa od zmluvného štátu vyžaduje, aby informoval výbor do 90 dní od odovzdania stanoviska o prijatí všetkých opatrení pre nadobudnutie platnosti stanoviska.

V súlade so zavedenou praxou výboru bude stanovisko zverejnené bez odkrytia identity autora.

16. december 2015

**MEDZINÁRODNÝ DOHOVOR O
ODSTRÁNENÍ VŠETKÝCH FORIEM
RASOVEJ DISKRIMINÁCIE**

Distr.: všeobecne
16. december 2015

Originál: angličtina

Pracovná verzia

**Výbor na odstránenie rasovej diskriminácie
č. 56/2014**

Stanovisko prijaté výborom počas jeho osemdesiatego ôsmeho zasadnutia

Podala: V. S. (zastúpená právnou zástupkyňou, Vandou Durbákovou)

Údajná obeť: Navrhovateľka

Zmluvný štát: Slovenská republika

Dátum uverejnenia vyjadrenia: 30. apríl 2014 (počiatočné podanie)

Dátum aktuálneho rozhodnutia: 4. december 2015

<i>Téma:</i>	Diskriminácia pri prístupe k zamestnaniu; účinná ochrana a náprava voči akémukoľvek činu rasovej diskriminácie; adekvátne odškodnenie alebo zadosťučinenie za akúkoľvek utrpenú škodu ako dôsledok rasovej diskriminácie a povinnosť zmluvného štátu konať proti rasovej diskriminácii.
<i>Vecný problém:</i>	Diskriminácia na základe národného alebo etnického pôvodu
<i>Procesný problém:</i>	Stupeň zdôvodňovania tvrdení
<i>Články dohovoru:</i>	2, 5 a 6 [Príloha]

Príloha

Stanovisko Výboru na odstránenie rasovej diskriminácie podľa článku 14 Medzinárodného dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie (osemdesiate ôsme zasadnutie)

týkajúce sa:

Rozhodnutie č. 56/2014*

<i>Podala:</i>	V. S. (zastúpená právnu zástupkyňou, Vandou Durbákovou)
<i>Údajná obeť:</i>	Navrhovateľka
<i>Zmluvný štát:</i>	Slovenská republika
<i>Dátum uverejnenia vyjadrenia:</i>	30. apríl 2014 (počiatočné podanie)

Výbor na odstránenie rasovej diskriminácie, založený podľa článku 8 Medzinárodného dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie,

na stretnutí dňa 4. decembra 2015

dospel k záveru pri zvážení sťažnosti č. 56/2014, podaného Výboru na odstránenie rasovej diskriminácie v mene V. S. podľa článku 14 Medzinárodného dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie,

vzal do úvahy všetky vyjadrenia poskytnuté navrhovateľkou, jej právnu zástupkyňou a zmluvným štátom;

prijaté bolo nasledovné:

Stanovisko navrhnuté spravodajcom:

1. Navrhovateľka je V. S., občiankou Slovenskej republiky rómskeho pôvodu, narodená v roku 1983. Tvrdí, že sa stala obeťou diskriminácie, keď Slovenská republika¹ porušila články 2 ods. 1 písm. a), c), d) a e) a ods. 2, v spojení s článkom 5 písm. e) bod i) a článkom 6 Dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie. Zastupuje ju právna zástupkyňa, pani Vanda Durbáková.

* Nasledujúci členovia výboru sa podieľali na vyšetrení aktuálneho vyjadrenia: Nourredine Amir, Alexei Avtonomov, Marc Bossuyt, Jose Francisco Cali Tzay, Anastasia Crickley, Ion Diaconu, Young'an Huang, Patricia Nozipho January-Bardill, Anwar Kemal, Melhem Khalaf, Gun Kut a Yeung Kam John Yeung Sik Yuen.

¹ Dohovor bol ratifikovaný Slovenskou republikou dňa 28. mája 1993 prostredníctvom vyhlásenia o nástupníctve a deklarácia podľa článku 14 vznikla dňa 17. marca 1995.

Fakty podané navrhovateľkou

- 2.1 Navrhovateľka ukončila vzdelanie na univerzite v Prešove v roku 2006 v odbore pedagogika a história. Počas svojich štúdií praxovala ako pomocná učiteľka a vychovávateľka na miestnych základných školách. Od roku 2007 sa jej nedarí nájsť si pozíciu na niektorej zo základných škôl v regióne, v ktorom žije.
- 2.2 Dňa 18. júna 2009 navrhovateľka podala žiadosť² na pozíciu učiteľa histórie a pedagogiky na Základnej škole I. B. Zocha v Revúcej, kde uviedla, že ak táto pozícia nie je dostupná, je schopná akceptovať pozíciu pomocného učiteľa. Navrhovateľka tvrdí, že v deň, keď osobne podala svoju žiadosť, stretla sa s riaditeľom školy, ktorý jej povedal, že namiesto toho, aby si hľadala zamestnanie, by mala mať deti ako ostatné ženy rómskeho pôvodu. Riaditeľ vraj ešte dodal, že ako Rómka nikdy nedostane prácu, dokonca aj keď sa pokúsi zlepšiť si svoju kvalifikáciu ďalším štúdiom.³ Navrhovateľka sa cítila ponížená a v rozpakoch pri počutí takýchto vyjadrení, najmä preto, že Rómovia sú všeobecne vnímaní ako nechotní pracovať. Dňa 26. júla 2009 riaditeľ poslal list navrhovateľke, kde ju informoval, že škola nemala voľné pracovné miesto, ale jej žiadosť si uchovávajú v archíve pre prípad, ak sa otvorí nové miesto. V septembri 2009 navrhovateľka zistila, že pozícia pre pomocného učiteľa bola otvorená, ale do zamestnania bola prijatá osoba nerómskeho pôvodu s nižšou kvalifikáciou a skúsenosťou, než je tá navrhovateľkina⁴.
- 2.3 S podozrením, že sa stala obeťou diskriminácie pre svoj rómsky pôvod, navrhovateľka podala sťažnosť Slovenskému národnému stredisku pre ľudské práva⁵ (ďalej Stredisko pre rovnosť príležitostí) a požiadala, aby bolo vykonané nezávislé prešetrenie jej prípadu s ohľadom na to, čo sa stalo na Základnej škole I. B. Zocha, ale aj na iných základných školách, kde si podala žiadosť a nebola prijatá do zamestnania.⁶ Dňa 3. júna 2010 riaditeľ školy I. B. Zocha uviedol vo svojej odpovedi Stredisku pre rovnosť príležitostí, že nemohli prijať do zamestnania navrhovateľku, pretože bol nedostatok voľných miest pre kombináciu predmetov, na ktoré je kvalifikovaná. Doplnil tiež, že keďže navrhovateľka nevyjadrila svoj súhlas pre spracovanie jej osobných údajov, jej žiadosť mohla ostať archivovaná iba po dobu 30 dní, ktorá uplynula, keď sa pozícia pomocného učiteľa otvorila pre rok 2009/2010. Riaditeľ ďalej vysvetlil, že dostupná pozícia pomocného učiteľa na plný úväzok bola zameraná na prácu s deťmi s poruchou pozornosti s hyperaktivitou. Tu bolo požadované iba stredoškolské vzdelanie, čím sa pozícia zaradila do platovej triedy č.7, čo predstavovalo maximálnu mzdu, ktorú škola mohla vyplatiť. Riaditeľ poznamenal, že keďže navrhovateľka dosiahla vysokoškolské vzdelanie, mala by získať mzdu podľa triedy č.9, ktorú škola nebola schopná uhradiť. Na záver riaditeľ uviedol, že navrhovateľkini predchádzajúci zamestnávateľia ju považovali za problematickú osobu. Dňa 20. augusta 2010 Stredisko pre rovnosť príležitostí ukončilo svoje skúmanie a posúdilo, že v tomto prípade mohlo dôjsť k porušeniu princípu rovného zaobchádzania a navrholo, že riaditeľ by mal dodržiavať antidiskriminačnú legislatívu a zamestnať kvalifikovaný personál.
- 2.4 Paralelne s jej sťažnosťou Stredisku pre rovnosť príležitostí navrhovateľka požiadala

2 Nebolo vyhlásené voľné miesto na pozíciu učiteľa.

3 Počas súdnych konaní riaditeľ poprel, že by uviedol takéto poznámky.

4 Osoba, ktorú prijali do zamestnania, mala stredoškolské vzdelanie.

5 Dátum nie je uvedený.

6 Navrhovateľka neposkytuje ďalšie údaje o týchto ostatných prípadoch, ktoré nie sú súčasťou aktuálneho vyjadrenia.

ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu (ministerstvo školstva)⁷, aby vyjadrilo stanovisko o pracovných postupoch školy a o argumente, ktorý bol prezentovaný s ohľadom na údajný nedostatok prostriedkov na účely zamestnania. Dňa 2. februára 2010 ministerstvo školstva uviedlo, že nedostatok prostriedkov nie je oprávnený dôvod pre uprednostnenie žiadateľa so stredoškolským vzdelaním pred žiadateľom s vysokoškolským vzdelaním. Dňa 2. augusta 2010 na žiadosť navrhovateľky⁸ ministerstvo vystavilo druhé stanovisko, v ktorom sa uvádza, že riaditeľ školy je zodpovedný za kvalitu vzdelania poskytovaného školou a má výhradnú právomoc zamestnať zamestnancov.

2.5 Dňa 11. októbra 2010 navrhovateľka iniciovala občiansku sťažnosť proti škole na Okresnom súde v Revúcej tvrdiac, že došlo k porušeniu princípu rovnakého zaobchádzania podľa odseku 9 a nasl. antidiskriminačného zákona z roku 2004. Navrhovateľka požiadala, aby sa jej škola ospravedlnila a odškodnila ju sumou 10 000 eur za morálnu ujmu. Dňa 28. marca 2011 okresný súd zamietol jej sťažnosť. Súd uviedol, že v súlade so zákonom škola mala povinnosť dokázať, že nediskriminovala navrhovateľku poskytnutím odôvodnených a logických argumentov, kde by vysvetlila, prečo prijala na pozíciu pomocného učiteľa osobu s nižšou kvalifikáciou než je navrhovateľkina. Súd sa uspokojil s vysvetleniami, ktoré škola poskytla, a to obmedzenosť prostriedkov pre túto pozíciu, nepotrebnosť zamestnať osobu s vysokoškolským vzdelaním na pozíciu, kde je postačujúce iba stredoškolské vzdelanie a absencia úmyslu diskriminovať zo strany školy. Súd dodal, že žiadateľ nemá právo byť zamestnaný len z dôvodu, že spĺňa kritériá/podmienky stanovené pre pozíciu a ľudia môžu podliehať rozdielnym zaobchádzaniam v kontexte pracovných vzťahov, ktoré nie sú nevyhnutne diskriminačné alebo nezákonné.

2.6 Dňa 20. apríla 2011 sa navrhovateľka odvolala na Krajský súd v Banskej Bystrici proti rozhodnutiu okresného súdu. V odvolaní navrhovateľka zdôraznila, že predstavuje evidentný právny prípad poukazujúci na rozdielne zaobchádzanie z dôvodu rasovej diskriminácie, a preto škola nesie dôkazné bremeno, aby poskytnutím odôvodnených a presvedčivých argumentov preukázala, že nedošlo k diskriminácii. Dňa 16. augusta 2011 krajský súd potvrdil rozhodnutie okresného súdu a jeho posúdenie argumentov, ktoré uviedla škola. Navrhovateľkino odvolanie preto považuje za zjavne neopodstatnené. Na rozdiel od stanoviska okresného súdu krajský súd posúdil, že navrhovateľka sa nestala „*prima facie*“ prípadom diskriminácie.

2.7 Dňa 19. septembra 2011 navrhovateľka podala mimoriadne dovolanie⁹ na najvyšší súd proti rozhodnutiu krajského súdu, v ktorom tvrdila, že jej právo na spravodlivý proces bolo porušené, pretože krajský súd nezobral do úvahy jej argumenty pre odvolanie sa proti rozhodnutiu okresného súdu, ktorý ich riadne neprešetril, a preto rozhodnutie krajského súdu nebolo v medziach zákona. Navrhovateľka sa domnieva, že krajský súd neposkytol účinnú ochranu jej právam výkladom vnútroštátnej legislatívy obmedzujúcim spôsobom. Navrhla preto, aby bol prípad podaný na Súdny dvor Európskej únie na predbežné rozhodnutie o interpretácii zákona EÚ. Dňa 19. júla 2012 najvyšší súd zrušil rozsudok krajského súdu zo 16. augusta 2011 z dôvodu, že odôvodnenie tohto rozhodnutia bolo nekoherentné. Ale aj napriek tomu najvyšší súd neriešil argumenty predložené navrhovateľkou, a najmä jej žiadosť o predbežné rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie. Prípad bol vrátený späť Krajskému súdu

7 Dátum nie je špecifikovaný.

8 Navrhovateľka v skutočnosti požiadala o stanovisko uvádzajúce, inter alia, že riaditeľ školy má právomoc prijať do zamestnania zamestnancov podľa právnych obmedzení.

9 „Dovolanie“ podľa článku 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku.

Banská Bystrica.

- 2.8 Dňa 27. novembra 2012 krajský súd znovu potvrdil rozhodnutie okresného súdu, podporujúc odôvodnenie, ktoré bolo použité. Krajský súd naďalej považoval odvolanie navrhovateľky za nepodložené, pretože na základe predložených dôkazov nemohlo byť možné, že okresný súd nesprávne posúdil fakty. Krajský súd zvážil, že z dôvodu konkurencie medzi záujemcami o prácu neprijatie osoby rómskeho pôvodu do zamestnania, ktoré je podložené logickými a rozumnými dôvodmi, nepredstavuje *ipso facto* diskriminačné zaobchádzanie z rasového dôvodu.
- 2.9 Dňa 25. januára 2013 navrhovateľka podala ústavnú sťažnosť na ústavný súd tvrdiac, že všetky vnútroštátne súdy dospeli k záverom, ktoré nie sú v medziach zákona a sú neospravedliteľné a neudržateľné, a ich výsledok je porušením jej základných práv a slobôd, ktoré garantuje Ústava Slovenskej republiky, a aj Dohovor o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie (články 5 a 6) a iné medzinárodné zmluvy. Dňa 10. júla 2013 ústavný súd zamietol navrhovateľkinu sťažnosť, pretože nemala dostatočný podklad. Ústavný súd preskúmal rozhodnutia vnútroštátnych súdov a uviedol, že tieto rozhodnutia poskytujú jasné a zrozumiteľné odpovede na všetky príslušné právne a vecné problémy týkajúce sa súdnej ochrany práv navrhovateľky, keďže jej argumenty boli riadne zvážené viacerými súdmi, a preto jej práva neboli porušené.
- 2.10 Navrhovateľka tvrdí, že vyčerpala všetky relevantné vnútroštátne opravné prostriedky. Ďalej naznačuje, že definitívne rozhodnutie ústavného súdu z 10. júla 2013 jej bolo doručené len prostredníctvom jej právneho zástupcu dňa 7. novembra 2013. Navrhovateľka preto tvrdí, že aktuálne vyjadrenie bolo podané výboru v rámci obdobia 6 mesiacov, ktoré stanovuje článok 14 ods. 5 dohovoru.

Sťažnosť

- 3.1 Navrhovateľka tvrdí, že Slovenská republika porušila jej práva podľa článku 2 ods. 1 písm. a), c), d) a e) a ods. 2 v spojení s článkami 5 písm. e) bod i) a 6 dohovoru. Navrhovateľka tvrdí, že zmluvný štát prostredníctvom vnútroštátnych súdov zlyhal pri poskytnutí jej účinnej ochrany a účinnej nápravy voči rasovej diskriminácii, ktorej bola vystavená v kontexte prijímacích procedúr verejnej základnej školy v Revúcej a zmluvný štát tiež zlyhal, keď neučinil všetky príslušné opatrenia, aby odstránil rasovú diskrimináciu v oblasti prístupu k zamestnaniu.
- 3.2 Navrhovateľka uvádza, že vnútroštátne súdy zmluvného štátu zamietli jej argumenty bez akéhokoľvek odôvodnenia, ignorujúc dôkaz, ktorý podala, rovnako ako aj jej žiadosť podať prípad na Súdny dvor Európskej únie pre predbežné rozhodnutie. Navrhovateľka sa domnieva, že výklad antidiskriminačnej legislatívy poskytnutý okresným súdom, podľa ktorého neexistuje ochrana, ktorú by poskytoval zákon v prípadoch nerovného zaobchádzania ohľadom prijímacích procedúr, nie je v súlade s právom EÚ a medzinárodnými zmluvami o ľudských právach.
- 3.3 Navyše, navrhovateľka tvrdí, že bola *prima facie* prípadom rasovej diskriminácie, dôkazné bremeno bolo prenesené na školu. Navrhovateľka tvrdí, že krajský súd vo svojom druhom rozhodnutí z 27. novembra 2012 nesprávne posúdil, že navrhovateľka musela dokázať úmysel školy, ktorým bola diskriminácia navrhovateľky, pričom právne nebola povinná tak urobiť. Ďalej dodáva, že súdy nesprávne posúdili odlišnosť v zaobchádzaní, ktorému bola vystavená v danej situácii, keď ju prirovnali k ostatným neúspešným uchádzačom nerómskeho pôvodu, zatiaľ čo jej situácia mala byť

posudzovaná vzhľadom na úspešných uchádzačov nerómskeho pôvodu.

- 3.4 Navrhovateľka tiež tvrdí, že opravné prostriedky poskytnuté vnútroštátnou legislatívou sú klamné a neúčinné, pretože neposkytujú adekvátnu kompenzáciu obetiam rasovej diskriminácie a nesankcionujú páchatel'ov rasovej diskriminácie. Navrhovateľka odkazuje na stanovisko výboru ohľadom neefektívnej implementácie antidiskriminačnej legislatívy zmluvným štátom a pripomína, že jej prípad by mal byť zvážený v globálnom kontexte rasovej diskriminácie, ktorou trpia osoby rómskeho pôvodu na Slovensku.
- 3.5 Nakoniec navrhovateľka žiada, aby jej zmluvný štát poskytol príslušné odškodnenie vrátane adekvátnej kompenzácie v súlade s vnútroštátnou legislatívou; aby bolo zabezpečené, že existujúca antidiskriminačná legislatíva je aplikovaná účinne a v súlade s dohovorom za účelom poskytnutia efektívnej ochrany a opravných prostriedkov voči akýmkoľvek činom rasovej diskriminácie; a aby boli, podľa dohovoru a na odporúčania výboru, príslušné a pravidelné školenia organizované pre súdy a justičné orgány kvôli odstráneniu negatívnych stereotypov o Rómoch a rasových predsudkoch.

Vyjadrenie zmluvného štátu ohľadom prijateľnosti a skutkovej podstaty

- 4.1 Dňa 12. septembra 2014 zmluvný štát poskytol svoje vyjadrenie o prijateľnosti a skutkovej podstate vyjadrenia predloženého navrhovateľkou. Zmluvný štát ubezpečuje výbor o svojom odhodlaní zlepšiť svoju legislatívu a politiku za účelom predchádzania rasovej diskriminácii vo všetkých jej formách, vrátane ohľadu na právo jednotlivca na rovnosť pred zákonom, zahŕňajúc oblasť ekonomických, sociálnych a kultúrnych práv.
- 4.2 Vzhľadom na prijateľnosť sťažnosti zmluvný štát pripúšťa, že navrhovateľka vyčerpala všetky dostupné vnútroštátne opravné prostriedky a poskytla vyjadrenie do 6 mesiacov po vyčerpaní poslednej nápravy. Z toho vyplýva, že podmienky pre prijateľnosť boli splnené.
- 4.3 Zmluvný štát pripomína, že navrhovateľka si podala žiadosť o prácu učiteľky histórie a pedagogiky na základnej škole a vyhlásila, že bola ochotná akceptovať pozíciu pomocného učiteľa, teda nižšiu pozíciu v porovnaní s jej profesionálnou kvalifikáciou. Má sa za to, že základná škola neprijala navrhovateľkinu žiadosť o prácu z dôvodu nedostatku voľných pracovných miest, keďže pedagogika ako predmet sa nevyučuje na základných školách. Navrhovateľka bola informovaná, že jej žiadosť o prácu bude archivovaná. Neskôr osoba s nižšou kvalifikáciou, než je navrhovateľkina, bola prijatá na pozíciu pomocného učiteľa. Navrhovateľka sa domnieva, že nebola prijatá na túto pozíciu kvôli svojmu etnickému pôvodu. Okresný súd zamietol navrhovateľkino konanie. Súd uviedol, že navrhovateľka zlyhala pri prezentovaní faktov, z ktorých mohlo byť odvodené, že došlo k priamej alebo nepriamej diskriminácii, alebo že nastalo porušenie princípu rovného zaobchádzania, kde príčinou bola diskriminácia z dôvodu rasového alebo etnického pôvodu.¹⁰
- 4.4 Zmluvný štát predkladá, že navrhovateľkino odvolanie sa proti rozhodnutiu okresného súdu bolo vypočítané Krajským súdom v Banskej Bystrici, ktorý posúdil, že rozhodnutie okresného súdu bolo podstatne správne. Navrhovateľka sa potom prostredníctvom mimoriadneho prostriedku obrátila na najvyšší súd, kde požiadala o zrušenie rozhodnutia krajského súdu a vrátenie prípadu na ďalšie súdne konania.

4.5 Zmluvný štát sa odvoláva, že vzhľadom na najvyšší súd odôvodnenie rozhodnutia krajského súdu bolo nekonzistentné vo svojich argumentoch a rovnako aj nelogické, a preto zamietol rozhodnutie krajského súdu a vrátil prípad na ďalšie súdne konania. Krajský súd znovu potvrdil rozhodnutie okresného súdu.¹¹ Potom navrhovateľka poslala sťažnosť Ústavnému súdu Slovenskej republiky,¹² kde tvrdila porušenie svojho práva na ochranu nezávislým a nestranným súdom a inými orgánmi (článok 46, odsek 1 ústavy) a jej práva na spravodlivý proces (článok 47, odsek 3 ústavy). Ústavný súd poprel sťažnosť ako neopodstatnenú uvádzajúc, že všeobecné súdy postupovali v súlade s duchom a účelom legislatívy, zachovávajúc ochranu pred diskrimináciou. Zmluvný štát sa preto domnieva, že navrhovateľka mala prístup k účinným opravným prostriedkom a v skutočnosti ich vyčerpala.¹³

4.6 S ohľadom na navrhovateľkinu žiadosť o preskúmanie jej prípadu Úradom splnomocnenca vlády pre rómske komunity,¹⁴ v ktorej navrhovateľka a jej sestra¹⁵ tvrdia, že sa stali obeťami diskriminačného zaobchádzania základných škôl v Revúcej, zmluvný štát predkladá, že základ ich tvrdenia je ich rómsky pôvod. Argumentujú ďalej, že aj napriek ukončeniu univerzitného vzdelania neuspeli pri získaní práce ako učiteľky. Úrad splnomocnenca dospel k záveru, že kombinácia vyučovacích predmetov (história a pedagogika), ktorú navrhovateľka vyštudovala, nie je žiaduca pre základné školy. Úrad tiež zistil, že v čase, keď navrhovateľka podala žiadosť, na základných školách v Revúcej neboli voľné pracovné miesta na pozícii učiteľa. Úrad tiež informoval navrhovateľku, že základné školy archivovali jej žiadosť a vyskytovalo sa vtedy dostupné voľné pracovné miesto pre učiteľa angličtiny na súkromnej strednej škole v Revúcej. Úrad tiež poznamenal, že ak by zistil minimálne náznaky, ktoré by umožnili získanie dôkazu diskriminačného správania sa školy, kde navrhovateľka podala žiadosť, poskytol by navrhovateľke nevyhnutnú asistenciu, aby bola schopná získať a predložiť dôkaz na konaniach pred súdom. Podľa zmluvného štátu sa navrhovateľka tiež obrátila na Stredisko pre rovnosť príležitostí, ktoré, inter alia, poskytuje právnu pomoc obetiam diskriminácie a prejavov netolerancie.¹⁶ Stredisko uviedlo, že v prípade navrhovateľky neboli prezentované žiadne dostatočné fakty a dokumenty, ktoré by umožnili odôvodnený predpoklad, že princíp rovného zaobchádzania nebol rešpektovaný z dôvodu jej rasového alebo etnického pôvodu. Stredisko uznáva, že správanie, ktoré odsúdila navrhovateľka, mohlo viesť k nejakej škode alebo nevýhode, ale predpokladá sa, že musí existovať odôvodnený predpoklad kauzálneho spojenia medzi príčinou rozdielného zaobchádzania a škody. Podľa strediska nie každé odlišné zaobchádzanie môže byť považované za diskriminačné alebo ako porušenie princípu rovného zaobchádzania podľa antidiskriminačného zákona. Avšak môže to ustanoviť porušenie iných práv a oprávnených záujmov jednotlivcov stanovených inými zákonmi. Stredisko ďalej zvažilo, že vnútroštátne súdy riadne neaplikovali prenesené dôkazné bremeno v prípade navrhovateľky.

4.7 Zmluvný štát namieta voči tvrdeniam navrhovateľky ohľadom nedostatku účinnej nápravy, ktorá mala byť pre ňu dostupná s ohľadom na rasovú diskrimináciu, ktorej bola

11 Pozri rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, číslo zložky 7 Cdo 148/2011 a rozhodnutie Krajského súdu v Banskej Bystrici, číslo zložky 13Co/263/2012-208.

12 Podľa článku 127, odsek 1 ústavy.

13 Pozri rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky, číslo zložky II. ÚS 383/2013-16.

14 Mimosúdny orgán.

15 Navrhovateľka odkazuje na svoju sestru len nepriamo, aby ukázala, že jej obvinenia vypovedajú o všeobecnom postupe.

16 Článok 1, ods. 2 písm. e) zákona č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva, v znení neskorších predpisov.

vystavená ako Rómka. Zmluvný štát tiež namieta voči tvrdeniam navrhovateľky, že neučinil všetky príslušné opatrenia na odstránenie rasovej diskriminácie, inter alia, prístupu k zamestnaniu. Zmluvný štát tiež zvažil, že existujúca národná legislatíva a inštitučný rámec poskytujú dostatočné záruky pre ochranu pred diskrimináciou založenou na akejkoľvek báze. Zmluvný štát uvážil, že v prípade porušenia zákazu diskriminácie jeho legislatíva poskytuje účinné nástroje pre nápravu situácie, vrátane súdnej ochrany.

4.8 Čo sa týka námietok navrhovateľky ohľadom žiadosti presunu dôkazného bremena národnými súdmi, zmluvný štát informuje, že tento presun je sám osebe dôležitý nástroj pre boj s diskrimináciou. To znamená, že ak môže byť rozumne odvodené zo žalobcových tvrdení, že nastala priama alebo nepriama diskriminácia, dôkazné bremeno sa presúva na obžalovaného, aby dokázal, že takáto diskriminácia sa neudiala. Zmluvný štát ďalej tvrdí, že antidiskriminačný zákon ukladá rozdielne požiadavky na žalobcu a obžalovaného v spojitosti s povahou alebo „kvalitou dôkazov predložených v spore“. Žalobca je povinný prísť s faktami, na báze ktorých sa môže rozumne predpokladať, že došlo k diskriminácii.¹⁷ V prípade, že dôkazné bremeno je presunuté na obžalovaného, on alebo ona musí dokázať, že diskriminácia nenastala. Zmluvný štát pripúšťa, že prenos sa stáva účinným, ak dôkaz predložený súdu žalobcom vyvoláva odôvodnený predpoklad, že porušenie princípu rovného zaobchádzania sa skutočne udialo,¹⁸ a to, že údajné fakty sú dokázané jasným a jednoznačným dôkazom.

4.9 Zmluvný štát dodatočne tvrdí, že aplikácia antidiskriminačnej legislatívy a obzvlášť prenesenie dôkazného bremena znamenajú určitú výzvu pre všeobecné národné súdy, ktoré to potrebujú efektívne vyriešiť. Zmluvný štát uznáva, že po prenesení dôkazného bremena by mal súd prvého stupňa požiadať obžalovaného, aby vysvetlil a demonštroval prostredníctvom dodatočných dôkazov, že údajná diskriminácia sa neudiala. Keď žalobca tvrdí, že diskriminácia nastala, a obžalovaný tvrdí, že nie, neznamená to, že obžalovaný má pravdu. V praxi žalobca zastáva privilegovanú pozíciu v porovnaní s obžalovaným presne preto, že existujú účinné garancie pre ochranu pred diskrimináciou. Zmluvný štát dodáva, že ak súd pripustí presun dôkazného bremena, nebude možné preukázať, že nenastalo porušenie princípu rovného zaobchádzania, odkazujúc iba na pravdepodobnosť alebo nepravdepodobnosť údajného porušenia: antidiskriminačný zákon požaduje, aby obžalovaný dokázal, že nenastalo porušenie.

4.10 V tejto súvislosti zmluvný štát poukazuje na fakt, že okresný súd sa nespoliehal výhradne na fakty a tvrdenia, ktoré predložili žalobca a jeho svedkovia, ale spoliehal sa tiež na fakty, ktoré vytvorili nepravdepodobnosť údajnej diskriminácie. Ešte predtým, ako súd umožní presun dôkazného bremena, musí posúdiť fakty pre určenie, či môže byť logicky usúdené o princípe rovného zaobchádzania, že bol porušený. Zmluvný štát nezdieľa tvrdenie navrhovateľky, že aby bol posúdený jej prípad, jediným komparátorom je úspešný záujemca o prácu. Z vyvodenia záveru, že nastala diskriminácia na báze rómskeho pôvodu navrhovateľky, keď sa obsadzovalo novovytvorené pracovné miesto, zmluvný štát usudzuje, že problém musí byť vyriešený vo svojej komplexnosti, kde sa budú brať do úvahy tiež ďalší záujemcovia o prácu. Ako sa javí zo spisu, viacerí záujemcovia o prácu podali svoju žiadosť o prácu pre uvedenú pozíciu. Boli absolventi vysokoškolského vzdelania a mali veľa rokov príslušnej profesijnej praxe. Riaditeľ sa napriek tomu rozhodol zamestnať osobu s nižšou kvalifikáciou, vzdelanú v inom odbore, bez skúseností a nerómskeho pôvodu. Riaditeľ sa postaral o túto osobu priaznivejšie v porovnaní s ostatnými záujemcami o prácu s

17 Článok 11, ods. 2 antidiskriminačného zákona.

18 Pozri antidiskriminačný zákon, článok 11, ods. 2.

vyššou kvalifikáciou, ktorí boli skúsenejší a nerómskeho pôvodu. Zmluvný štát preto predkladá, že výberový proces nebol založený na kandidátovom etnickom pôvode, ale najpravdepodobnejšie na fakte, ako potvrdil vo svojom svedectve riaditeľ, že sa osobne poznal s vybraným záujemcom o prácu. Fakt, že základná škola v minulosti zamestnala rómske osoby, je v tomto ohľade podporný argument.

- 4.11 Zmluvný štát sa ďalej domnieva, že okresný súd konal správne, keď zamietol konanie, pretože navrhovateľka zlyhala pri dôkaze údajnej diskriminácie. Fakt, že navrhovateľka nesúhlasí s ohodnotením dôkazu, nerobí jej tvrdenia prípustným, ak neboli splnené právne podmienky. No aj napriek tomu zmluvný štát uznáva dôležitosť zabezpečenia, že súdy, aj s ohľadom na aktuálny prípad, aplikujú prenos dôkazného bremena s oveľa opatrnejším prístupom.
- 4.12 Zmluvný štát ďalej nesúhlasí s argumentom navrhovateľky, že všeobecné súdy sa riadne nezaoberali jej prípadom. Zmluvný štát poznamenáva, že navrhovateľka vyčerpala bežné a mimoriadne opravné prostriedky, ktoré boli dostupné. Čo sa týka údajného porušenia základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces, zmluvný štát uvádza, že ani ústavný súd, ani všeobecné súdy, ktoré rozhodovali na základe sťažnosti navrhovateľky, nedospeli k záveru, že by došlo k porušeniu jej práv. Navrhovateľka mala prístup k tzv. antidiskriminačnému konaniu. Rozhodnutie súdu prvého stupňa bolo preskúmané odvolacím súdom, ktorý riadne posúdil skutkovú podstatu navrhovateľkinho odvolania. Právo na spravodlivý proces zahŕňa právo na prístup k jasnej a jednoznačnej právnej úvahe, ktorá vyrieši všetky príslušné právne a faktické problémy týkajúce sa súdnej ochrany bez nie nevyhnutného zachádzania do všetkých detailov poskytnutých stranami. Rozhodnutie, ktoré stručne a jasne poskytuje faktický a právny základ, je dostačujúce, aby vyhovovalo právu strán na spravodlivý proces.
- 4.13 Zmluvný štát sa ďalej domnieva, že v aktuálnom prípade vnútroštátne súdy zaobchádzali s oboma stranami rovnako. Všetky predložené dôkazy a svedectvá boli vzaté do úvahy a všeobecné súdy zaobchádzali s prípadom navrhovateľky seriózne, bez trivializovania okolností jej prípadu. Zmluvný štát vyvodzuje závery, že národné súdy konali v súlade s účelom a duchom antidiskriminačnej legislatívy. Fakt, že súdne konania nespĺnili očakávania navrhovateľky, neznamená porušenie jej práva na účinnú nápravu.
- 4.14 Čo sa týka námietky navrhovateľky, že vnútroštátne súdy nevyriešili jej návrh podať prípad na Súdny dvor Európskej únie pre predbežné rozhodnutie, zmluvný štát zdieľa nálezy ústavného súdu, že návrh navrhovateľky nebol adekvátne opodstatnený.¹⁹ Ústavný súd preskúmal tvrdenia navrhovateľky, že okresný súd zamietol jej konanie ako neprípustné vo svojej podstate, čo navrhovateľka považuje za dôsledok dezinterpretácie zákona Európskych spoločenstiev. Okresný súd sa v skutočnosti zaoberal skutkovou podstatou údajnej diskriminácie navrhovateľky pri jej prístupe k zamestnaniu bez akceptovania jej žiadosti o odročenie súdnych konaní a poukazuje najprv na záležitosť interpretácie európskej legislatívy pred Súdnym dvorom Európskej únie.
- 4.15 Vzhľadom na mimosúdne nástroje na ochranu pred diskrimináciou v zamestnaní zmluvný štát poukazuje na možnosť navrhovateľky podať odvolanie na inšpektorát práce.²⁰ Podobne navrhovateľka mala právo podať sťažnosť podľa zákona o

19 Číslo zložky II. CC 383/2013-16

20 Článok 2, ods. 1 písm. a) zákona č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce (Zákon o inšpekcii práce)

sťažnostiach.²¹ Navrhovateľka mala tiež príležitosť podľa zákona o sťažnostiach podať návrh na školskú inšpekciu,²² ktorá vykonáva štátnu kontrolu nad pedagogickým manažmentom, vrátane problému nábora učiteľského personálu. Zmluvný štát si nie je vedomý, či navrhovateľka využila tamtie prostriedky ochrany pred diskrimináciou pri prístupe k zamestnaniu. Za účelom preukázania odhodlania predchádzať diskriminácii založenej na akejkoľvek báze, vrátane diskriminácie založenej na rasovom alebo etnickom pôvode, zmluvný štát poukazuje na svoju Stratégiu pre integráciu Rómov 2012 – 2020.²³ Zmluvný štát tiež poznamenáva, že problém prevencie a odstránenia rasovej diskriminácie je súčasť pokračujúceho dialógu medzi vládou a medzinárodnými organizáciami. Ich odporúčania, vrátane odporúčaní orgánov OSN, sú implementované zmluvným štátom. Zmluvný štát tiež pripomína svoj nedávno skompletizovaný 2. cyklus univerzálneho periodického hodnotenia, kde nanovo potvrdil svoje odhodlanie pokračovať v implementácii existujúcej antidiskriminačnej legislatívy.²⁴

- 4.16 Zmluvný štát uvádza, že nenastalo porušenie práv navrhovateľky podľa článku 2 ods. 1 písm. a), c), d) a e) a ods. 2 v spojení s článkom 5 písm. e) bod i) a článku 6 dohovoru. Zmluvný štát tiež znovu opakuje svoj záväzok pokračovať vo vykonávaní dodatočných opatrení v boji proti rasovej diskriminácii vrátane osvety a odstránenia negatívnych stereotypov v tejto oblasti. Zmluvný štát sa domnieva, že odporúčania medzinárodných orgánov predstavujú dôležitý nástroj tomto smere. Zmluvný štát tiež víta konštruktívny dialóg s výborom, ktorý vďaka svojmu skúsenostiam a odbornosti svojich členov predstavuje pre členské krajiny OSN významnú pomoc pri efektívnej implementácii dohovoru.

Komentáre navrhovateľky k pozorovaniam zmluvného štátu ohľadom prípustnosti a skutkovej podstaty

- 5.1 Dňa 13. novembra 2014 navrhovateľka predložila komentáre k vyjadreniu zmluvného štátu ohľadom prípustnosti a skutkovej podstaty jej sťažnosti. Navrhovateľka zastáva svoje argumenty načrtnuté v pôvodnom podaní a uvádza, že aj keď nekomentuje niektoré vyjadrenia zmluvného štátu, neznamená to, že s nimi súhlasí.
- 5.2 Keďže zmluvný štát nenamieta na prípustnosť vyjadrenia, navrhovateľka požaduje od výboru, aby deklaroval jej vyjadrenie ako prípustné a postúpil vo svojom skúmaní ku skutkovej podstate.
- 5.3 Čo sa týka skutkovej podstaty, navrhovateľka tvrdí, že aj napriek tomu, že postúpila svoj prípad vnútroštátnym súdom so zámerom uplatniť právo ohľadom rasovej diskriminácie, ktorou utrpela, vnútroštátne orgány ignorovali jej argumenty a účinne neimplementovali antidiskriminačnú legislatívu. Ako navrhovateľka poznamenáva, zmluvný štát uznáva, že aplikácia antidiskriminačnej legislatívy a najmä presun dôkazného bremena predstavujú určitú výzvu pre vnútroštátne súdy a berie na vedomie, že v prípade navrhovateľky vyvstali nejaké ťažkosti pri aplikácii tohto nástroja súdom prvého stupňa.
- 5.4 Navrhovateľka namieta proti interpretácii zmluvného štátu ohľadom toho, ako by antidiskriminačná legislatíva a predovšetkým presun dôkazného bremena v diskriminačných prípadoch mali byť implementované. Navrhovateľka tvrdí, že takáto interpretácia nie je v súlade s príslušnými smernicami EÚ a právnou vedou

21 Zákon č. 9/2010 Z. z.

22 Článok 13, ods. 1 zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve

23 Stratégia bola implementovaná od 1. januára 2012.

24 Pozri výslednú správu univerzálneho periodického hodnotenia Slovenska (A/HRC/26/12).

medzinárodných súdnych a/alebo kvázisúdnych inštitúcií pre ľudské práva²⁵ v rozsahu, v akom sa kladie dôkazné bremeno na žalobcu. Navrhovateľka sa ďalej domnieva, že požiadavka dokázať fakty ako dôvod údajnej diskriminácie je mimo jej kontroly a zdá sa byť tiež nelogickou. Navrhovateľka sa domnieva, že pripustenie takejto interpretácie by porušilo základné princípy ochrany pred diskrimináciou v rámci súdnych konaní.

- 5.5 Navrhovateľka tiež namieta proti návrhu zmluvného štátu na preskúmanie jej prípadu mimosúdnyimi vnútroštátnymi orgánmi, ako sú Úrad splnomocnenca pre rómske komunity a Stredisko pre rovnosť príležitostí a ich príslušné závery. Navrhovateľka uvádza, že sa sťažovala týmto orgánom nielen vo veci diskriminačného zaobchádzania opísaného v aktuálnom prípade, ale tiež vo veci diskriminačného zaobchádzania, ktorým utrpela pri iných okolnostiach, keď si podávala žiadosť o prácu na iných školách v jej regióne. Navrhovateľka tvrdí, že zmluvný štát nerozlišuje tamtie fakty a poukazuje na niektoré zo záverov tamtých orgánov, ktoré nie sú relevantné pre jej sťažnosť adresovanú výboru. Navrhovateľka znovu opakuje, že v súčasnom prípade tvrdí, že sa stala obeťou rasovej diskriminácie v kontexte jej žiadosti z 18. júna 2009 pre Základnú školu I. B. Zocha v Revúcej o prijatie na pozíciu učiteľa histórie a pedagogiky. Navrhovateľka znovu opakuje, že ak táto pozícia nebola prístupná, bola schopná akceptovať pozíciu pomocného učiteľa.
- 5.6 Navrhovateľka tiež trvá na tom, že zmluvný štát porušil svoju pozitívnu povinnosť chrániť ju pred diskrimináciou prostredníctvom iných opatrení vrátane ubezpečenia, že ustanovenia právnych predpisov, zaoberajúce sa diskrimináciou a rovnosťou, budú účinne implementované v súlade s jeho medzinárodnými záväzkami v oblasti ľudských práv.
- 5.7 Navrhovateľka tiež odkazuje na svoje pôvodné argumenty s ohľadom na závery Strediska pre rovnosť príležitostí, zaoberajúce sa skutkovou podstatou jej prípadu (paragrafy 14.6., 14.8. – 14.10.). Navrhovateľka zápasí so zlyhaním zmluvného štátu pri poskytnutí bezplatnej a kvalifikovanej právnej pomoci pre obeť rasovej diskriminácie. Navrhovateľka tvrdí, že v rokoch 2010 – 2012 Stredisko pre rovnosť príležitostí poskytlo právne zastúpenie iba v jednom prípade rasovej diskriminácie, čo navrhovateľka považuje za alarmujúce. Navrhovateľka odkazuje na správy špecializovaných mimovládnych organizácií, ktoré kritizujú pasivitu a nedostatok kompetencie zmluvného štátu identifikovať prípady diskriminácie.²⁶ Navrhovateľka tvrdí, že záver Strediska pre rovnosť príležitostí by v jej prípade mal byť interpretovaný v tomto kontexte.
- 5.8 Navrhovateľka znovu opakuje, že opísané porušenie a nutnosť identifikovať a účinne sankcionovať rasovú diskrimináciu pri prístupe k zamestnaniu sú dôležité nielen s ohľadom na poskytnutie adekvátnych opravných prostriedkov navrhovateľke, ale aj ako preventívne opatrenie zabezpečenia, že takéto diskriminačné konania sa v budúcnosti neobjavia. Navrhovateľka ďalej znovu opakuje, že jej prípad by mal byť riešený v širšom kontexte negatívnych rasových stereotypov a diskriminačných praktík proti

25 Autor odkazuje na Európsky súd pre ľudské práva, Súdny dvor EÚ a orgány OSN. Navrhovateľka odkazuje na rozhodnutia EJEU v prípade Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding vs. Firma Feryn NV, C-54/07 [2008] Zb. I-5187, 10. júla 2008 a v prípade Susanna Brunnhofer proti Bank der österreichischen Postsparkasse AG, C-381/99 [2001] EC Zb. I-4961, 26. jún 2001, par. 51-62 a rozhodnutia ECtHR v Nachova et al. vs. Bulgaria [GCH] (n. 43577/98 a n. 43579/98) zo 6. júla 2005, v Timishev vs. Rusko (n. 55762/00 a n. 55974/000) 13. decembra 2005 a v D.H. a iní vs. Česká republika [GCH] (n. 57325/00) 13. november 2007, pozri tiež autorovu argumentáciu v par. 15.4 a 15.5 jej originálneho vyjadrenia.

26 Pozri tiež písomné komentáre mimovládnych organizácií pre Výbor na odstránenie rasovej diskriminácie (CERD) dostupné na <http://poradna-prava.sk/wp-content/uploads/2013/03/PDF-236-KB.pdf>, str. 13.

rómskej menšine na Slovensku. S ohľadom na to navrhovateľka odkazuje na súčasné výsledky rómskeho prieskumu Agentúry EÚ pre základné práva,²⁷ podľa ktorého na Slovensku 19 percent opýtaných rómskych žien a 21 percent opýtaných rómskych mužov vo veku 16 rokov a starších, ktorí si hľadali zamestnanie v priebehu posledných piatich rokov, sa cítilo byť diskriminovanými pre svoj etnický pôvod. Navrhovateľka tiež odkazuje na správu Rozvojového programu OSN (UNDP) o životných podmienkach rómskych domácností na Slovensku, podľa ktorej ľudia rómskeho pôvodu sú výrazne vylúčení z pracovného trhu na Slovensku aj z dôvodu rasovej diskriminácie, ktorej čelia.²⁸ Navrhovateľka tiež tvrdí, že zatiaľ čo zmluvný štát deklaruje, že si osvojuje a implementuje opatrenia zamerané na ochranu pred diskrimináciou, životné podmienky a situácia Rómov na Slovensku, podobne ako aj prípad navrhovateľky, ilustrujú opak.

- 5.9 Navrhovateľka preto žiada, aby výbor poprel argumenty zmluvného štátu a znovu opakuje svoju pozíciu, že jej prípad predstavuje porušenie jej práv podľa článku 2, odsek 1 písm. a) a d); článku 5 písm. e) bod i) a článku 6 dohovoru.

Problémy a konania pred výborom

Posúdenie prípustnosti

- 6.1 Pred posúdením akejkoľvek žiadosti Výbor pre odstránenie rasovej diskriminácie musí rozhodnúť na základe článku 14 ods. 7 písm. a) dohovoru, či sťažnosť je alebo nie je prípustná.
- 6.2 Výbor si všimá tvrdenie zmluvného štátu, že navrhovateľka vyčerpala všetky dostupné vnútroštátne opravné prostriedky a podala sťažnosť v lehote do 6 mesiacov po vyčerpaní posledného opravného prostriedku a berie do úvahy, že splnila požiadavky článku 14 dohovoru.
- 6.3 Keďže výbor nenachádza prekážky pre prípustnosť sťažnosti, vyhlasuje ju za prípustnú a pokračuje v preskúvaní jej skutkovej podstaty.

Posúdenie skutkovej podstaty

- 7.1 Výbor zvážil aktuálne vyjadrenie s ohľadom na všetky príspevky a listinné dôkazy poskytnuté stranami v súlade s požiadavkou podľa článku 14 ods. 7 písm. a) dohovoru a pravidla 95 rokovacieho poriadku.
- 7.2 Hlavný problém pred výborom je, či zmluvný štát splnil svoje povinnosti prijať účinné opatrenia ako odpoveď na obvinenia navrhovateľky, že bola obeťou diskriminácie pre jej rómsky pôvod, keď sa pokúšala získať prístup k zamestnaniu na verejnej škole a či zmluvný štát prostredníctvom svojich vnútroštátnych súdov a iných inštitúcií zabezpečil účinnú ochranu a poskytol navrhovateľke efektívnu nápravu voči údajnej rasovej diskriminácii, vrátane adekvátnej náhrady alebo zadosťučinenia za škodu, ktorú utrpela.

Porušenie článku 5 písm. e) bod i)

27 Pozri Agentúra EÚ pre základné práva, rómsky prieskum, dostupné na http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2014-romasurvey-gender_en.pdf

28 Pozri Správu o životných podmienkach rómskych domácností na Slovensku 2010, UNDP Európa a CIS, Regionálne centrum Bratislava, 2012, str. 128, dostupné na <http://www.eurasia.undp.org/content/dam/rbec/docs/Report-on-the-living-conditions-of-Roma-households-in-Slovakia-2010.pdf>

7.3 Výbor zaznamenáva nárok navrhovateľky, že bola vystavená rasovej diskriminácii v kontexte výberového procesu realizovaného základnou školou v Revúcej. V tejto súvislosti výbor zaznamenáva informáciu zmluvného štátu, že dôvod navrhovateľkinej údajnej diskriminácie nebol spoľahlivo doložený počas súdnych konaní pred príslušnou vnútroštátnymi správnymi a justičnými orgánmi. Hoci zmluvný štát pripúšťa, že navrhovateľka bola poškodená alebo bola znevýhodnená, súčasne tvrdí, že kauzálne spojenie medzi dôvodom odlišného zaobchádzania a z toho vyplývajúceho znevýhodnenia nebolo dokázané. Výbor predovšetkým zaznamenáva vyhlásenie ministerstva školstva z 2. februára 2010, podľa ktorého nedostatok prostriedkov nie je oprávneným dôvodom pre uprednostnenie žiadateľa so stredoškolským vzdelaním pred žiadateľom s vysokoškolským vzdelaním a že zamestnávateľ by mal podporovať prijímanie kvalifikovaných uchádzačov, zatiaľ čo nekvalifikovaní kandidáti by mali byť zamestnaní len výnimočne.²⁹ Výbor tiež zaznamenáva záver Strediska pre rovnosť príležitostí, že prípad navrhovateľky by mohol predstavovať porušenie princípu rovného zaobchádzania z dôvodu náboru nekvalifikovaného kandidáta a jeho odporúčanie, aby riaditeľ dodržiaval antidiskriminačný zákon. Výbor ďalej zaznamenáva, že komparátor, ktorého berie do úvahy zmluvný štát na ilustráciu, či došlo k odlišnému zaobchádzaniu, sú iní žiadatelia o prácu, ktorí neboli vybraní, a nie osoba, ktorá bola zvolená, a vyhlásenie zmluvného štátu, že výber spočíval na riaditeľovom poznaní zvolenej osoby. Výbor posúdil, že zmluvný štát nemôže poprieť svoju zodpovednosť, keďže riaditeľ verejnej školy, hoci je samostatným právnym subjektom, má kompetenciu prijímať personál školy v kontexte výkonu verejnej služby. Výbor konštatuje, že zmluvný štát uspokojivo neodpovedal na tvrdenia navrhovateľky v tomto ohľade a neposkytol presvedčivé argumenty, aby odôvodnil odlišné zaobchádzanie voči navrhovateľke, keď jej žiadosť o zamestnanie bola zamietnutá. V skúmanom prípade výbor zvažuje, že preferenčný výber kandidáta na pozíciu pomocného učiteľa, ktorý ako komerčný asistent mal nižšiu kvalifikáciu, nemôže byť odôvodnený jej odbornými predpokladmi³⁰ alebo nedostatkom prostriedkov a vedie k záveru, že predchádzajúce fakty poukazujú na porušenie práva navrhovateľky pracovať bez rozdielu rasy, farby, národnosti alebo etnického pôvodu, čo je v rozpore s povinnosťou zmluvného štátu zabezpečiť rovnosť pri zamestnávaní, ako je ustanovené v článku 5 písm. e) bod i) dohovoru.

Porušenie článku 6 (v spojení s čl. 2)

7.4 Výbor pripomína, že nie je jeho úlohou preskúmať interpretáciu faktov a vnútroštátneho práva, vytvoreného vnútroštátnymi orgánmi, až kým rozhodnutia nie sú zjavne nezákonné alebo inak nespravodlivé.³¹ Avšak výbor musí preskúmať, či rozhodnutia vnútroštátnych súdov zbavili navrhovateľku jej práva na účinnú ochranu a efektívnu nápravu pred rasovou diskrimináciou. V tejto súvislosti výbor poznamenáva, že v rokoch 2009 – 2013 navrhovateľka informovala Stredisko pre rovnosť príležitostí, ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu a všeobecné i osobitné vnútroštátne súdy o evidentnom prípade rasovej diskriminácie. V tomto kontexte navrhovateľka požiadala, aby prostredníctvom žiadosti o presun dôkazného bremena základná škola v Revúcej, ako obžalovaný, dokázala, že nediskriminovala navrhovateľku z dôvodu jej rómskeho pôvodu. Navrhovateľka obzvlášť požiadala, aby základná škola poskytla rozumné a presvedčivé argumenty, ktorými by vysvetlila, prečo nezvážila žiadosť navrhovateľky o

²⁹ Pozri na rozsudok Okresného súdu v Revúcej z dňa 28. marca 2011, strana 3, prvý ods.

³⁰ Pozri na rozsudok Okresného súdu v Revúcej z dňa 28. marca 2011, strana 3, posledný ods., kde sa uvádza, že úspešný kandidát bol komerčný asistent.

³¹ Pozri vyjadrenie č. 40/2007, *Er vs. Denmark*, stanovisko osvojené dňa 8. augusta 2007, ods. 7.2, v ktorom výbor nanovo potvrdil svoju úlohu preskúmať fakty a interpretáciu národných zákonov v situáciách, keď rozhodnutie by bolo zjavne svojvoľné alebo inak učené pre odopretie spravodlivosti.

pozíciu učiteľa a prečo zamietla jej žiadosť o pozíciu pomocného učiteľa a prijala do zamestnania osobu s nižšou kvalifikáciou, než je navrhovateľka, na posledne uvedenú pozíciu. Výbor berie na vedomie vyjadrenie navrhovateľky, že okresný a krajský súd nesprávne posúdili fakty a dôkazy prezentované základnou školou, pretože situácia navrhovateľky sa nedala porovnať so situáciou žiadateľa nerómskeho pôvodu, ktorý bol prijatý na pozíciu, o ktorú sa navrhovateľka uchádzala. Výbor ďalej zaznamenáva tvrdenie navrhovateľky, že vo svojom rozhodnutí z 27. novembra 2012 krajský súd požiadal navrhovateľku, aby dokázala úmysel školy o diskrimináciu jej osoby, zatiaľ čo navrhovateľka o to nemala byť požiadaná v súlade s prenosom dôkazného bremena podľa antidiskriminačného zákona.³² Výbor si tiež všíma tvrdenie zmluvného štátu, že aplikácia antidiskriminačnej legislatívy a obzvlášť prenos dôkazného bremena predstavujú určitú výzvu pre všeobecné národné súdy, ktoré to potrebujú účinne vyriešiť; a že súdy musia aplikovať prenos dôkazného bremena s oveľa citlivejším prístupom „tiež s ohľadom na aktuálny prípad“. Výbor usudzuje, že naliehanie súdov, aby navrhovateľka dokazovala diskriminačný úmysel, je nekonzistentné so zákazom dohovoru o správaní majúcom diskriminačný účinok, a tiež s prenosom dôkazného bremena predstavenou zmluvným štátom. Keďže zmluvný štát si osvojil túto procedúru, jeho zlyhanie pri nesprávnom aplikovaní vedie k porušeniu práva navrhovateľky na účinnú nápravu, vrátane primeraného zadosťučinenia a náhrady škody, ktorú utrpela. Výbor preto vyvodzuje záver, že práva navrhovateľky podľa článkov 2 ods. 1 písm. a) a c), a 6 dohovoru boli porušené.³³

7.5 S ohľadom na vyššie zmienené nálezy výbor separátne nevyšetří obvinenia navrhovateľky podľa článku 2 ods. 1 písm. d) a e) a ods. 2 dohovoru.

8. Podľa okolností prípadu Výbor na odstránenie rasovej diskriminácie, konajúci podľa článku 14 ods. 7 písm. a) Medzinárodného dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie, usudzuje, že predchádzajúce fakty poukazujú na porušenie článkov 2 ods. 1 písm. a) a c), 5 písm. e) bod i) a 6 dohovoru zmluvným štátom.
9. Výbor odporúča, aby sa zmluvný štát urýchlene ospravedlnil navrhovateľke a priznal jej adekvátnu náhradu škody spôsobenej vyššie uvedenými porušeniami dohovoru. Výbor tiež odporúča, aby zmluvný štát plne uplatnil svoj antidiskriminačný zákon (i) prostredníctvom zvýšenia dostupných súdnych konaní pre obeť rasovej diskriminácie s ubezpečením, *inter alia*, že princíp prenosu dôkazného bremena je uplatnený v súlade s článkom 11 antidiskriminačného zákona, (ii) a prostredníctvom ustanovenia o jasnom informovaní o dostupných vnútroštátnych opravných prostriedkoch v prípadoch rasovej diskriminácie. Výbor ďalej odporúča zmluvnému štátu, aby učinil všetky nevyhnutné opatrenia pre zabezpečenie, aby osoby zapojené do vzdelávania na všetkých stupňoch boli pravidelne školené o požiadavkách predchádzania a zabránenia rasovej diskriminácie v súlade s ustanoveniami dohovoru. Navyše výbor odporúča, aby zmluvný štát zabezpečil organizáciu primeraných programov školenia o rovnosti pred zákonom pre predstaviteľov presadzovania práva, vrátane sudcov, so zameraním na aplikovanie dohovoru a antidiskriminačného zákona na súdoch.³⁴ Od zmluvného štátu sa tiež požaduje, aby verejne rozširoval stanovisko výboru, a to aj medzi súdnymi orgánmi a preložil ho do oficiálneho jazyka zmluvného štátu.

32 Pozri zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon), čl. 12 ods. 2.

33 Pozri vyjadrenia č. 10/1997, *Habassi vs. Denmark*, stanovisko prijaté dňa 17. marca 1999, ods. 9.3 a č. 40/2007, *Er vs. Denmark*, stanovisko prijaté dňa 8. augusta 2007, ods. 7.4.

34 Pozri tiež záverečné pozorovania o deviatej a desiatej periodickej správe Slovenska, osvojenú Výborom na odstránenie rasovej diskriminácie na svojom osemdesiatom druhom zasadnutí (11. február – 1. marec 2013), CERD/C/SVK/CO/9-10, ods. 7.

10. Výbor si praje získať do 90 dní od zmluvného štátu informáciu o učinených opatreniach pre uvedenie stanoviska výboru do platnosti.
